Johdatus tulevaisuus-ajatteluun ja ennakoinnin menetelmiin

Jenna Lähdemäki-Pekkinen & Lilli Poussa

4.10.2023

SITRA

Työpajan rakenne

- **Tervetuloa:** aamun ohjelma, vetäjät, Sitra ja tapamme tehdä ennakointia
- **Menetelmä:** Sense-breaking eli miten havainnoida helposti katveeseen jääviä ilmiöitä
- **Menetelmä:** Megatrendikortit ja erilaiset näkökulmat
- **Yhteenveto ja lopetus:** Muutoksen tasot ja tavoitteiden kertaus

Lopetamme kello 10.40 mennessä

Työpajan tavoite

- Paikka yhteiselle oppimiselle.
- Orientaatio tulevaisuusajatteluun.
- Ennakoinnin menetelmien kokeilu.
- Ajattelun työkaluja valiokunnan asiantuntijakuulemiisiin.

Erkki Laitila, HS/Lehtikuva 1967

Lahja Suomelle

Eduskunta perusti Sitran
lahjaksi 50-vuotiaalle
itsenäiselle Suomelle.

Tulevaisuustalolle annettiin
tehtäväksi huomisen menestyvän
Suomen rakentaminen.

Vuosi oli 1967.

SITRA

5 tärkeää

1. **Eduskunnan lahja** 50-vuotiaalle Suomelle. Edelleen suoraan eduskunnan alainen.
2. **Riippumaton tulevaisuustalo:** ennakoija, herättelijä, visionääri, kehittäjä, kokeilija, rahoittaja, yhteistyökumppani, kouluttaja ja verkottaja.
3. **Tehtävänä huomisen menestyvä Suomi,** visiona reilu, kestävä ja innostava tulevaisuus, jossa ihmiset voivat hyvin maapallon kantokyvyn rajoissa.
4. **Toiminta rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla.**
5. **Visiota toteuttamassa kolme teemaa ja satoja hankkeita.**

+ se tärkein

Tulevaisuus tehdään yhdessä.

SITRA

Mitä Sitran ennakointi tavoittelee ja miten?

Vaikuttavuustavoite

Suomessa tunnetaan tulevaisuuden mahdolliset kehityssuunnat hyvin, erilaisista tulevaisuuksista keskustellaan laajasti ja tulevaisuustiedon pohjalta toimitaan.

Strategiset painopisteet

- Tulevaisuustiedon tuottaminen yhteiskunnallisella ennakoinnilla ja analyysilla.
- Kansallisen tulevaisuusajattelun ja -kyvykkyyden vahvistaminen
- Yhteistyö ja vuoropuhelu ovat tulevaisuustiedon ja tulkinnan ytimessä

Ajattele seuraavaa kymmentä vuotta.

Mitä kaikkea tulee tapahtumaan?

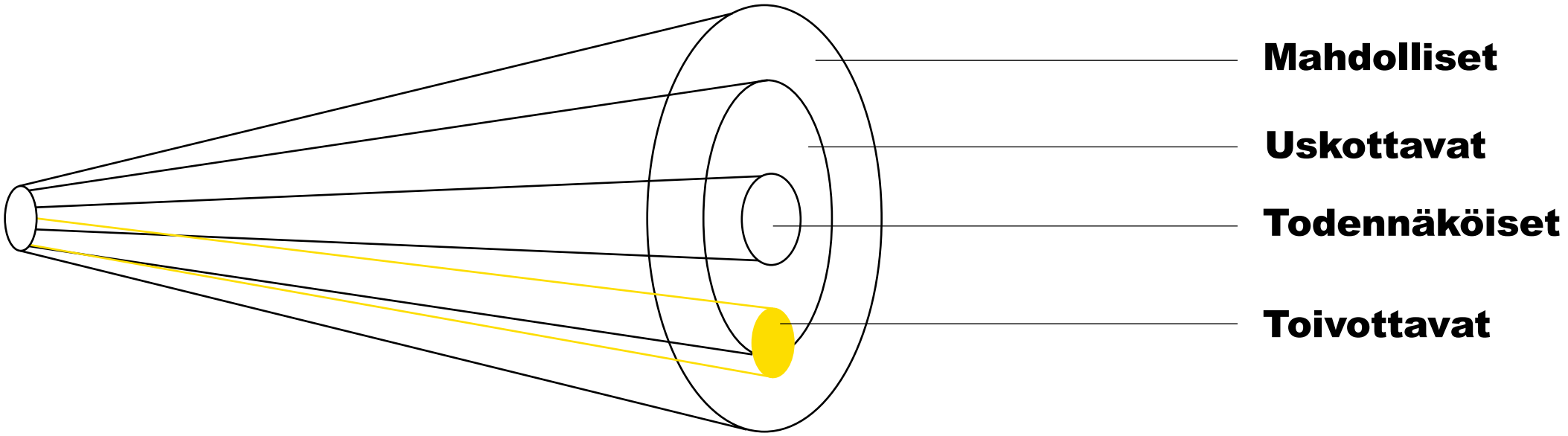
Nyt kuvittele, että hyppäät ajassa kymmenen vuotta taaksepäin.

Miten kuvailisit kaikkea 10 vuoden aikana tapahtunutta?

SITRA

Tulevaisuus on yllättävä.

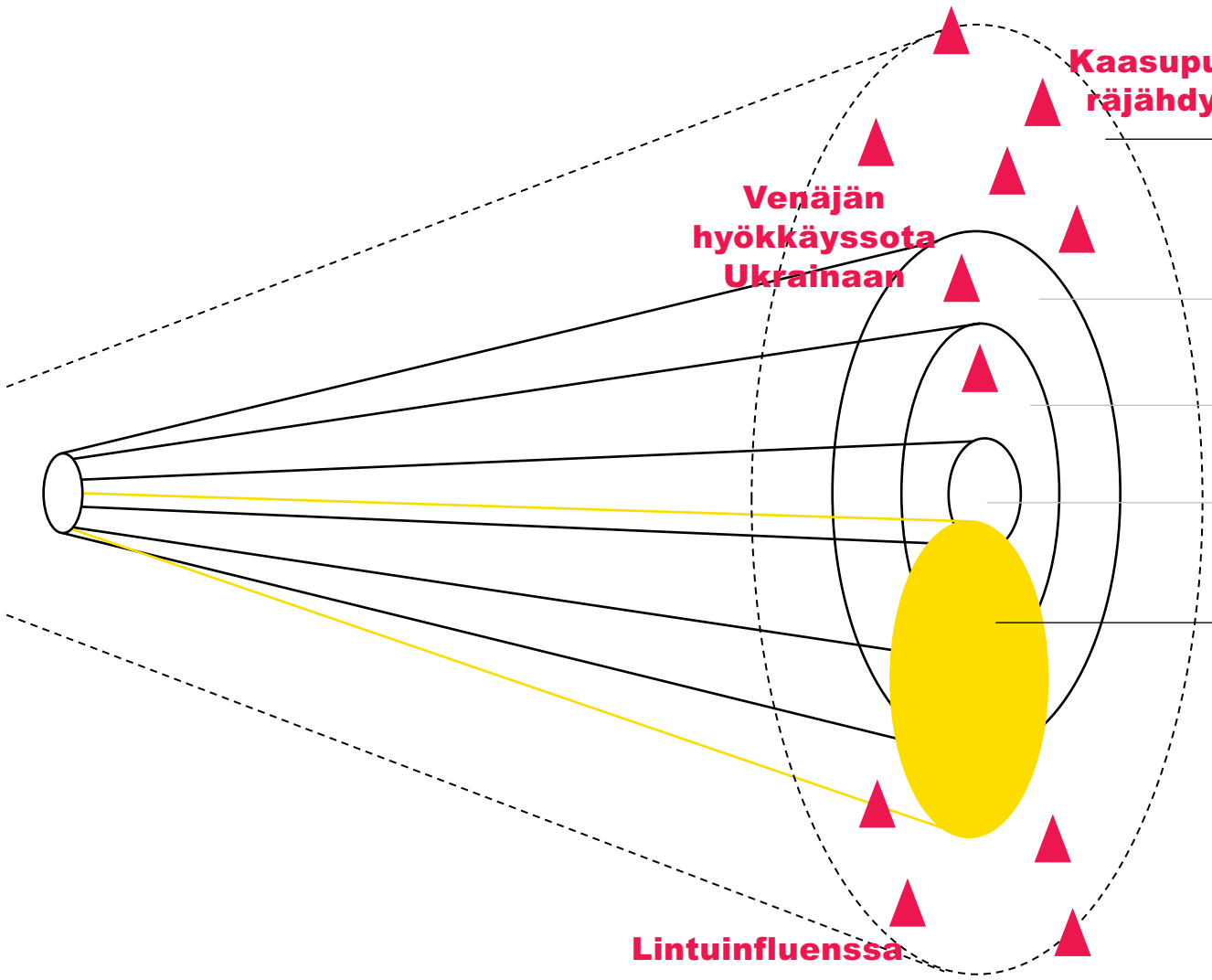
Tulevaisuustötterö

Soveltaen: Voros 2017

SITRA

Tulevaisuustötterö on usein liian kapea

Mahdottomat tai uskomattomat

Mahdolliset

Uskottavat

Todennäköiset

Toivottavia tulevaisuuksia

▲ **Villit kortit**

Soveltaen: Voros 2017

SITRA

Sense-breaking: Suomalainen yhteiskunta

1. Tabut

Mikä on kiellettyä? Mistä ei osata luopua? Mikä on vaikeaa ja miksi?

2. Tuttujen asioiden uudet piirteet

Mitkä ovat uusia näkökulmia tuttuihin politiikan kysymyksiin liittyen ja mistä **ei** vielä keskustella?

3. Samaan aikaan muualla

Mikä on normaalia tai nousemassa jossain muualla, mikä ei missään nimessä voisi tapahtua Suomessa?

4. Outolinnut

Mitä uutta tai yllättävää on noussut esiin, josta ei oikein tiedetä mitä se on? Mikä ei sovi kuvaan?

5. Jotain hyvää

Mikä antaa toivoa? Mikä on innostavaa?

Mukaillen: Joseph Voros: Heuristic principles for scanning
Sense-breakingistä: Maitlis & Christianson 2014

Kaikille hyvä tulevaisuus?

Muutokset vaikuttavat
ihmisiin eri tavoin.

Miten tekoälyn kehitys vaikuttaa heihin?

Luottamuksen rapautuminen
IHMISET
Hyvinvoinnin haasteet kasvavat
VALTA
Demokratian kamppailu kovenee
Kuormituksen kierre
Lyhytjänteinen päätöksenteko
Huoltosuhteen heikkeneminen
Informaatio-vaikuttaminen
LUONTO
Luonnon kantokyky murenee
Ylikulutus
Resurssien riittävyys
TALOUS
Talouden perusta rakoilee
TEKNOLOGIA
Kilpailu digivallasta kiihtyy
Teknologiajättien ylivalta

Tehtävänä: vaihda näkökulmaa

- Nosta sokkona yksi trendikortti.
- Valitse kaksi erilaista näkökulmaa, joita on pöydällä valmiina.
- Pohdittava kysymys:
  - Miltä trendi näyttää ihan erilaisen ihmisen, yhteisön tai organisaation näkökulmasta?
  - Ovatko vaikutukset erilaisia?
- Ensin lyhyt yksilöpohdinta ja sitten pariporina vierustoverin kanssa havaintojenne jakamiseen.

SITRA

Yhteinen purku

Miten näkökulma haastoi ajatteluasi kyseisestä trendistä?

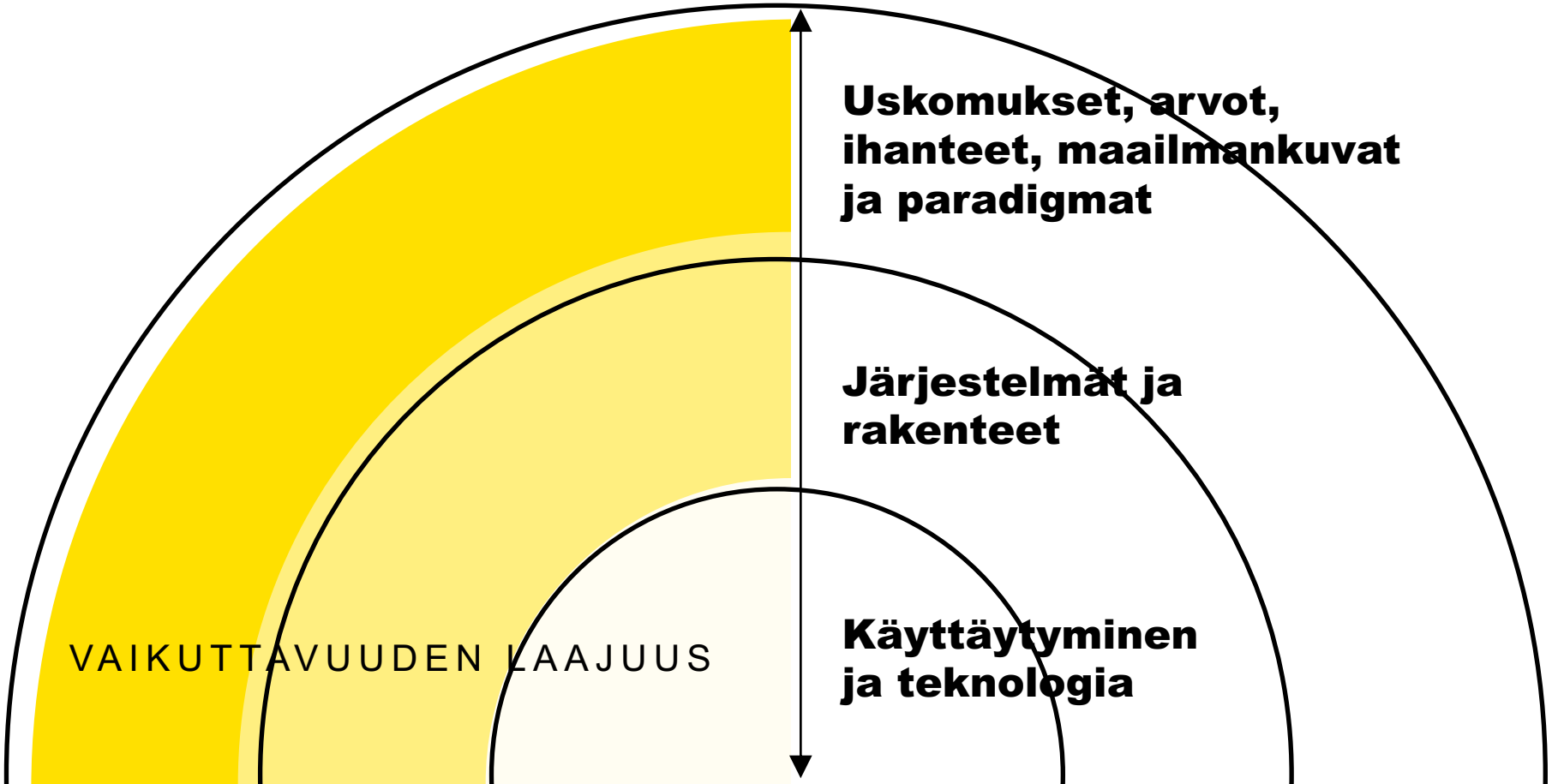
Mitä parikeskustelusta jäi erityisesti mieleen?

SITRA

Tulevaisuus tehdään.

SITRA

Yhteiskunnallisen muutokset kehät

Mukaillen:
Laininen 2018;
O´Brien & Sygna 2013;
Sharma 2007.

SITRA

Näitä tavoiteltiin

Yhteinen oppiminen

- Orientaatio tulevaisuusajatteluun
- Muutaman ennakoinnin menetelmän kokeilu
- Ajattelun työkaluja valiokunnan asiantuntijakuulemisiin

Muista nämä!

1. Tulevaisuus on yllättävä
2. Muutokset vaikuttavat ihmisiin eri tavoin
3. Tulevaisuus tehdään nyt tehtävillä päätöksillä

SITRA

Työpajassa hyödynnetyt materiaalit löytyvät kasseista!

Lisää materiaaleja Tulevaisuuden tekijän työkalupakissa

Kiitos!

jenna.lahdemaki-pekkinen@sitra.fi
lilli.poussa@sitra.fi

SITRA